

door Herman Michiel
21 april 2021

Alhoewel de Europese Unie, meer in het bijzonder de Europese Commissie, geen bevoegdheid heeft over de pensioenen in de lidstaten, produceert ze daarover toch bergen papier, doet er 'aanbevelingen' over, berispt regeringen, lanceert onheilsscenario's en drukt op die manier haar neoliberale agenda door. Zonder bevoegdheid zou de EU normaal machteloos zijn, maar daar staat tegenover dat regeringen maar al te gretig verwijzen naar die aanbevelingen en onheilsscenario's omdat hun agenda essentieel dezelfde neoliberale is. Op die manier worden de 'gratis' Commissiebespiegelingen nationaal beleid. Alle reden dus om ze scherp in het oog te houden.

Groenboek voor grijsaards

Op 27 januari 2021 publiceerde de Europese Commissie haar "[Groenboek over de vergrijzing](#)", dat als lancering bedoeld was van "een twaalf weken durende openbare raadpleging"; de Commissie zou er "rekening mee houden bij haar toekomstige werkzaamheden". Het groenboek neemt een lange aanloop over "gezond en actief ouder worden", "levenslang leren", "intergenerationele billijkheid" en meer van dat, maar komt uiteindelijk bij de essentie: we moeten langer werken! Er werd een [kaart](#) geproduceerd waarop te zien is tot welke leeftijd zou moeten gewerkt worden in het jaar 2040 als men "het aantal mensen in de beroepsgeschikte leeftijd op hetzelfde peil houden als in 2020". Er is een beetje groen op deze kaart, maar heel veel rood tot diep paars, en in dat laatste geval zou er tot de leeftijd van 76 jaar moeten gewerkt worden, op voorwaarde natuurlijk dat men in leven is.

In een [kritische commentaar](#) doorprikt Reiner Heyse de krokodillenbezorgdheid van de Commissie over de 'intergenerationele billijkheid' (m.a.w. het probleem dat jongeren moeten 'opdraaien' voor de grijze inactieven). Wat heeft langer werken met rechtvaardigheid naar de jongeren toe te maken, vraagt hij zich af, aangezien zij het in de eerste plaats zullen zijn die gedwongen worden om tot hun 70 of langer te werken? En als men het over rechtvaardigheid wil hebben moet men weten dat mensen met lage inkomens door de band vroeger sterven dan de hogere inkomens; Duitse statistieken geven een gemiddeld verschil van vijf jaar. En er is een vergelijkbaar effect voor wie zware en langdurige arbeid verricht heeft. *"De strategie van het langer werken betekent voor miljoenen mensen dat ze niet alleen gedurende een kortere periode van hun pensioen zullen genieten, maar dat ze ook vroeger zullen sterven"*, besluit Heyse.

Oppeppend nieuws voor bejaarden?

Oh, maar de Commissie heeft nergens gezegd dat mensen tot 76 jaar aan het werk moeten blijven! De Commissie doet enkel suggesties aan overheden, zoals:

“Pensioenstelsels zouden langer werken kunnen ondersteunen door de pensioenleeftijd of loopbaanvereisten, de aangroepercentages of uitkeringen automatisch aan te passen aan de hogere levensverwachting. Vervroegd pensioen beperken tot objectief gerechtvaardigde gevallen, een algemeen recht instellen om na de pensioenleeftijd te werken en flexibele pensioenregelingen kunnen helpen om pensioenstelsels zowel adequaat als duurzaam te maken.”

De Commissie heeft nog meer ideeën om het vergrijzingsprobleem beheersbaar te houden. Zo kan men “meer aandacht vestigen op ondernemerschap als een late carrièreoptie”, “intelligente woningen” met sensoren en geautomatiseerde systemen kunnen de veiligheid van alleenstaande ouderen verbeteren”, enz. Belangrijker nog: “hoogwaardige, veilige en kostenefficiënte aanvullende pensioenen kunnen gepensioneerden extra spaargeld opleveren”. En op dat vlak houdt de Commissie het niet bij ideeën en suggesties, maar ze nam een initiatief dat weldra effectief van start gaat: **PEPP**, het *pan-European personal pension product* ¹. “PEPP is een vrijwillige individuele pensioenregeling die in 2022 moet worden uitgerold en consumenten een nieuw pan-Europees product zal bieden om aan pensioensparen te doen”, zegt de Commissie fier.

Ze vertelt er in haar Groenboek over de vergrijzing wel niet bij wat de oorsprong is van PEPP. Dat staat wel in een ‘[Aanbeveling van de Commissie](#)’ van 29.7.2017 “inzake de fiscale behandeling van persoonlijke pensioenproducten, inclusief het pan-Europees persoonlijk pensioenproduct”. Daar staat het onomwonden:

“Het initiatief inzake een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct (PEPP) maakt deel uit van de kapitaalmarktenunie, die erop is gericht kapitaal in de Unie te mobiliseren en het te kanaliseren naar alle bedrijven, inclusief het MKB, infrastructuur en duurzame langetermijnprojecten die dit kapitaal nodig hebben om te expanderen en banen te creëren.”

In realiteit betekent dit dat voor verzekeringsgroepen en financiële concerns als BlackRock, Allianz, Barclays en zoveel andere geldmachines een markt open gaat die volgens [schattingen](#) van de Commissie in 2030 zo een 2100 miljard euro zal bedragen (bijna drie keer het huidig Nederlands BBP). Voor deze geldmachine is het wettelijk pensioen inderdaad een doorn in het oog, want het brengt hen niets op; PEPP is dan natuurlijk een serieuze oppepper. En om twijfelende grijsaards over de streep te halen heeft de Commissie de lidstaten [aanbevolen](#) om PEPP van fiscale voordelen te voorzien. Waardoor dan de minderinkomsten moeten gecompenseerd worden staat er niet bij, maar de Commissie geeft wel de raad dat “de houdbaarheid van de overheidsfinanciën nauwlettend moet worden gevolgd.” Tussen haakjes, nergens staat in het Groenboek dat met het oog op de vergrijzing de belasting op kapitalen, kapitaalinkomsten en de hoogste lonen moet verhoogd worden, wat nochtans ook een suggestie zou kunnen zijn.

Maar let wel: de Commissie stelt voorwaarden aan aanbieders van PEPP-producten: de pensioenspaarders moeten de garantie hebben dat ze minstens hun ingelegd bedrag zullen terugkrijgen! En de kosten aangerekend aan de pensioenspaarder mogen niet meer bedragen dan 1% van de inleg. Één procent lijkt niet zoveel, maar Reiner Heise rekent in zijn commentaar voor dat wie maandelijks 100 € PEPP-spaart, na 40 jaar 9890 € ‘kosten’ heeft afgedekt.

Seniorenopstand

“Te midden de pandemie die Europa en de wereld in haar greep houdt, heeft de Europese Commissie in Brussel een Groenboek over vergrijzing voorgesteld. Bij de lectuur ervan wordt het duidelijk dat hier onder mooie woorden als ‘solidariteit’ en ‘intergenerationele verantwoordelijkheid’ heel andere bedoelingen steken.”

Dit is de aanhef van een [gemeenschappelijke oproep](#) van een Duits en een Spaans ‘seniorenfront’, respectievelijk *Seniorenaufland* en de *Coordinadora Estatal por la Defensa del Sistema Público de Pensiones* (COESPE). *Seniorenaufland* is een werkgroep van gepensioneerd vakbondsleden van allerlei federaties in Noord Duitsland, van Bremen tot Berlijn. De COESPE is een coördinatie van zowat 300 lokale gepensioneerdcomités die sinds 2018 in heel Spanje ontstonden en regelmatig demonstraties opzetten ter verdediging van het wettelijk, op repartitie (omslag) gesteund pensioen. Onder het motto ‘wie ook regeert, het wettelijk pensioen moet verdedigd worden’ staat COESPE op zijn onafhankelijkheid tegenover alle partijen.

Met hun oproep verzetten de beide seniorenfronten zich tegen de “aanbevelingen van de Europese Commissie ter privatisering en verslechtering van de pensioenen.” De bedoeling is steeds dezelfde, zeggen ze: het wettelijk pensioen tot een aalmoes herleiden of afschaffen en private, op kapitalisatie gebaseerde systemen doordrukken.

De grensoverschrijdende samenwerking vinden de twee collectieven ook nuttig om van de ervaringen van de andere te leren. Van Spaanse zijde wordt erop gewezen dat het ‘Pact van Toledo’, in 1995 afgesloten tussen alle politieke partijen en aanvaard door de vakbonden, het kader is waarin sindsdien alle aanvallen op het wettelijk pensioen gevoerd worden. Verleden jaar nog deed dit Pact de aanbeveling om private pensioensystemen in te voeren, collectief te onderhandelen door de vakbonden. COESPE wil dat de grote vakbonden CCOO en UGT deze aanbeveling afwijzen. *Seniorenaufland* van zijn kant heeft een vernietigend oordeel over de *Riester Rente*, door SPD minister Riester ingevoerd in het kader van Schröders Agenda 2010. “De meesten van de 16 miljoen betalenden hebben geld verloren of zullen het nog verliezen, terwijl de verzekeringsmaatschappijen er aardig aan verdienen.”

Deze Spaans-Duitse samenwerking van onderuit lijkt ons een uitstekend initiatief dat uitbreiding en

navolging verdient. Het toont aan dat er heel wat meer mogelijk is dan te wachten op een Europees initiatief van het Europees Vakverbond (dat, het moet gezegd, een [vrij kritische analyse](#) maakte van PEPP). Dat hebben een aantal Belgische vakbondsverantwoordelijken ook begrepen toen ze in januari 2020 [financiële steun gaven aan de Franse vakbonden](#) in hun strijd tegen de pensioenhervorming van Macron.

De Europese Commissie lanceerde haar Groenboek vergrijzing als uitnodiging 'om uw stem te laten horen'... via een elektronisch formulier. We zouden zeggen: laat liever duizend seniorenfronten bloeien, met als antwoord op de pensioenplannen van de Commissie: NEE - NO - NON - NEIN - OXI - NEJ - NENIU!!

Hits: 430

Dit delen:

[Facebook](#)

[Twitter](#)

Voetnoten

-
1. In de EU worden zoveel afkortingen geproduceerd dat ze soms samenvallen. Zo heeft ook de Europese Centrale Bank, euh, de ECB, haar PEPP, maar daar betekent het Pandemic Emergency Purchase Programme.
-